

Mgr. Antonín Šíma
Význam čísel mezi Platónem a Aristotelem

disertační práce v oboru filosofie
FF UK v Praze
2016

Vyjádření školitele k průběhu studia a k disertační práci

Mgr. Antonín Šíma absolvoval magisterské studium filosofie na FF UK v Praze v roce 2009 prací „*Nauka o principech u Filoláa z Krotónu a pythagorejství v 5. st. př. n. l.*“. V témže roce pak nastoupil na doktorské studium na obor filosofie na téže fakultě s projektem, jehož výsledkem je nyní předkládaná práce.

Státní doktorskou zkoušku složil Antonín Šíma úspěšně v roce 2012. Relativně dlouhá doba studia (od jeho zahájení již uplynulo sedm let) nebyla způsobena nedostatečnou pílí doktoranda nebo jeho malou odbornou zdatností, ale rozsahem jeho badatelských, publikačních, ale také organizačních akademických aktivit.

V roce 2012 v Červeném Kostelci u Pavla Mervarta publikoval knihu *Svět vymezený a neomezený: Principy přírody u Filoláa z Krotónu a u raných pythagorejců*, která vychází z jeho magisterské práce.

Dále pak uveřejnil řadu česky psaných článků, příspěvků a recenzí zaměřených na antickou, především pak Platónovu a stoickou filosofii:

- *Dělení, principy a Platónova dialektika* (Platonica Pilonica I. Od Ústavy k pozdním dialogům, vyd. K. Boháček a J. Stráský, Plzeň 2010, 103–120).
- *Poznání a číslo u Filolaa z Krotónu* (Reflexe 39, 2011, s. 35–50).
- *Věci, predikáty a ideje* (Platónův dialog Hippias Větší, vyd. A Havlíček, J. Jinek, Praha 2012, 41–54).
- *Rozhodování a jednání v nutném řádu kosmu u stoiků*. (Svoboda od antiky po současnost. Ústí nad Labem 2012, s. 36–53).
- *Výchovný aspekt dialogu* (Platónův dialog Alkibiadés, vyd. A Havlíček, J. Jinek, Praha 2010, str. 135–148).
- *Péče o svobodu ve filosofii raných stoiků* (Sloboda a jej projekcie, vyd. P. Sucharek, Prešov 2012, s. 54–62).
- *Stoici: místo člověka ve světě a lidská práva* (Lidská a přirozená práva v dějinách, vyd. A. Havlíček, Ústí n. Labem 2014, s. 29–43).
- Recenze knihy Radima Kočandrleho *Apeiron Anaximandra z Miletu* (Reflexe 45, 2013, s. 160–165).
- Recenze knihy *Řecké matematické texty*, Šír, Z. (ed.), (Avriga 54, 2, 2013).
- Recenze knihy Karla Theina, Jakuba Jirsy, Jakuba Jinka *Obec a duše* (Reflexe 49, 2015, 166–173).
- *Předměty matematiky a ideje mezi Platónem a Aristotelem* (Platonica Pilonica III, vyd. K. Boháček, K. Jiráková, Plzeň 2015, v tisku).

Antonín Šíma se během svého studia účastnil několika individuálních i kolektivních grantů (např. Doktorandského centra pro logické základy sémantiky) a konferencí.

Absolvoval také několik zahraničních studijních pobytů (např. měsíční stipendijní pobyty v Berlíně v roce 2010 a 2012).

Bohatá je jeho obětavá organizační aktivita. Je dlouholetým výkonným tajemníkem České platónské společnosti, velmi záslužný je také jeho podíl na organizaci každoročních výjezdních studentských soustředění věnovaných četbě a interpretaci Platónových dialogů.

Během svého doktorského studia se Antonín Šíma podílel na výuce (tutorský kurs a magisterský kurs zaměřený na téma jeho disertace) a na pravidelných seminářích doktorandů k antické filosofii a sloužil také jako pomocná vědecká síla v knihovně ÚFaR.

Předkládaná práce je podnětným samostatným pokusem znovu promyslet problematiku čísel, geometrických veličin a jejich principů u Platóna a Aristotela na základě přímého srovnání Platónových dialogů a Aristotelovy kritiky akademických nauk.

Hlavním přínosem práce je originální a zdařilá obhajoba teze, že „předmět Aristotelovy kritiky platónských principů, čísel, idejí a předmětů matematiky je možné rozpoznat i v Platónových dialozích“ (str. 16 tezí disertační práce). Překvapující rozdíl mezi těmito dialogy a tím, co se o Platónových naukách dozvídáme z Aristotelovy kritiky, má pak především dva důvody: Aristotelés „podřizuje popis i kritiku platónských nauk principům vlastní filosofie“ (str. 7 disertační práce) a opomíjí, že „číslem a geometrickým velikostem náležel u Platóna význam v rámci dialektického zkoumání otázek jsoucna z pohledu jednoty a mnohosti nebo v propedeutických pasážích dialektiky“ (tamtéž). Obhajoba těchto tezí v řadě jedenácti kapitol, které se střídavě věnují podrobné interpretaci vybraných pasáží Platónových dialogů (*Sofistés, Ústava, Faidón, Parmenidés, Timaios, Filébos*) a Aristotelových textů (především *Metafyzika A 6, N 1–2, M 2, Z–9*) je sice někdy zatížena nepříliš jasnými formulacemi a ne vždy snadno sledovatelnými výkladovými kroky, celkově je však přesvědčivá a vrhá na problematiku čísel, geometrických veličin a jejich principů, ale také na celkové zaměření filosofie obou autorů nové, velmi zajímavé světlo.

Je pochopitelné, že u takto obtížné problematiky zůstávají mnohé otázky nezodpovězené či nedostatečně vyjasněné. Kromě limitů, na něž Antonín Šíma upozorňuje sám (m.j. potřeba hlouběji prozkoumat samotnou Aristotelovu kritiku idejí v *Metafyzice A 9*, zahrnout do zkoumání další Platónovy dialogy a spojit provedené analýzy s centrálními etickými otázkami Platónovy filosofie a se specifickou rolí dobra v ní), by podle mého názoru bylo zapotřebí jasněji uchopit povahu samotné Platónovy dialektiky na straně jedné, Aristotelovy metafyziky a epistemologie na straně druhé. Platónova dialektika se na základě předkládané práce může jevit jako až příliš „variabilní“ a snad i lehce libovlnný nástroj. Také představení Aristotela pojetí příčin, podstaty (*úsia*), kategoriálního schématu a jednoty a mnohosti není v práci uspokojující. Takřka zcela pak schází vyjasnění Aristotelovy vlastní koncepce dialektiky, do značné míry pak také jeho epistemologie a „metodologie“ filosofického zkoumání. Takovéto projasnění by snad umožnilo předejít některým zavádějícím formulacím (např.: „Aristotelés považoval za jsoucí podstaty smyslům přístupné věci ve fyzickém universu a rozdělil je pouze v rámci celku kosmu na věčné v nad-měsíční sféře a jedinou neviditelnou a nehybnou“, str. 272), ale také zřetelněji uvidět názavnost obou myslitelů. Také tam, kde Aristotelés Platóna kritizuje (a možná i přetváří takřka k nepoznání) je totiž velmi často veden „platónskými motivy“. A snad i jeho filosofie je poněkud méně schematická a více „hypoteticky a lokálně zkoumající“, než by se mohlo z textu práce zdát.

Celkově se však nepochybně jedná o zdařilou a podnětnou práci, která splňuje požadavky kladené na disertační práci a mohu ji rád doporučit k obhajobě.